

KULTURA

festivali

Fabre nakon Ostermeiera

Jan Fabre

ZAGREB – Flamanac Jan Fabre bit će ovogodišnji pridruženji umjetnički ravnatelj 59. avignonskog festivala. Ove godine program toga slavnoga festivala bit će otvoreniji no inače svim umjetničkim disciplinama, a održat će se od 8. do 27. srpnja. Nakon mladoga njemačkog redatelja Thomasa Ostermeiera, vodstvo festivala odlučilo se za 46-godišnjeg Fabrea, koreografa i redatelja, zbog njegova statusa jednoga od najznačajnijih umjetnika na današnjoj europskoj sceni. Fabrova djela redovito su se nalazila na programu Avignonskog festivala, a njegove se predstave često mogu vidjeti i na pozornici pariškoga kazališta »Théâtre de la ville«. S. T. K.

skupovi

Svjetski kongres o muzejskoj dokumentaciji

ZAGREB – Svjetski kongres o muzejskoj dokumentaciji održat će se od 24. do 27. svibnja u Zagrebu o temi »Dokumentacija i korisnici« s nizom podtema o digitalizaciji kulturne baštine, njenu čuvanju, upravljanju sadržajima, Internetu i drugim temama. Ta godišnja konferencija CIDOC-a, Međunarodnoga komiteta za muzejsku dokumentaciju, prvi je takav stručno-znanstveni skup muzeologa organiziran na najvišoj razini u Hrvatskoj, rekla je u utorku na konferenciji za novinare voditeljica projekta Maja Šojat-Bikić. Organizatori kongresa su Muzej grada Zagreba i Muzejsko dokumentacijski centar. (Hina)

priznanja

Nagrada »Citta di Salo« Ljerki Car Matutinović

Ljerka Car Matutinović

ZAGREB – Književnica i prevoditeljica Ljerka Car Matutinović dobila je u Italiji uglednu nagradu na međunarodnom natjecanju za poeziju i prozu »Citta di Salo« 2005. Društvo hrvatskih književnika priopćilo je u utorku da je 11 članova ocjenjivačkoga suda nagradilo pjesmu hrvatske književnice »Sonet o povratku molitvi«, u prijevodu autorice, koja će biti tiskana u zasebnoj antologiji. Na natječaj se prijavilo oko 850 sudionika, a nagrada će joj biti predana 13. ožujka u gradu Salo. (Hina)

REAGIRANJA – Akademik Mislav Ježić o Izjavi intelektualaca o stanju kulture i nacije

DEMOKRACIJA NE ŽIVI OD ETIKETIRANJA

Sve što možemo u Europskoj uniji izgubiti, izgubili bismo još lakše kao izolirana zemlja pred njezinim granicama. Ali sva prava koja ćemo u njoj steći ne možemo dobiti dok nismo članica, kaže akademik Mislav Ježić

ZAGREB – »Pretpostavljam da nitko od mene ne očekuje političku prosudbu Izjave o stanju kulture i nacije koju je skup hrvatskih intelektualaca donio 28. veljače. Od etiketiranja, naime, ne živi demokracija, nego se njome potiče diktatura«, kaže akademik Mislav Ježić, filolog, indolog i filozof, potpredsjednik međunarodne Paneuropske unije, čija stručna i znanstvena pregruča te javno djelovanje određuje i naglašava europska perspektiva.

Stvaranje »znanstvene javnosti«

Upitan za komentar o dokumentu »protiv druge hrvatske šutnje«, kako su ga imenovali njegovi potpisnici, a koji je pak potaknuo žestoka medijska sučeljavanja, Ježić primjećuje da se tonu Izjave može prigovoriti, već ako se čita stilistički, da počinje svoje članke izrazima »držimo neprihvatljivim«, »osobito smo zabrinuti«, »smatramo nedopustivim«, »zahtijevamo«, »tražimo« i slično. O nizu zahtjeva u Izjavi kaže da oni imaju smisla onda kada nešto traže od države, a ona, ili samo ona, može dati.

Na javnu televiziju, na primjer, država bi preko Sabora kao osnivača morala moći utjecati. Ne politički, nego tražeći da služi svim zadaćama javne televizije.

No, kada je riječ o »krivotvorenju« povijesti ili povijesti književnosti, smatra da se država može samo osloniti na dobre recenzente i uskratiti potporu publikacijama koje ne zadovoljavaju znanstvene kriterije. Bitnija je, međutim, od takva zahtjeva vlastita pozitivna strategija: stvaranje »znanstvene javnosti« pred čijim će sudom i argumentima u javnim prikazima znanstvenih radova streptiti svi pisci ideologiziranih i neznanstvenih knjiga ili članaka. Tomu nedostatku znanstvenosti očito nije lijek ni referiranost autora i radova u američkim bibliografskim pomagalicama, koja je za dio naših znanstvenika postala novom religijom. A takvu znanstvenu javnost trebaju činiti znanstvenici i intelektualci superiorni »krivotvoriteljima«. Nema boljega lijeka, pa se ni od države ne može dobiti, tvrdi akademik Ježić.

Isto tako, prema njegovim riječima, hrvatskomu narodu u Bosni i Hercegovini treba pomoći i država i hrvatsko gospodarstvo svojim ulaganjima, hrvatska znanost, prosvjeta i intelektualci suradnjom. A najbolja je pomoć ona kojom se hrvatskomu narodu pomaže da vodi inicijative na korist svoje zemlje, koje će svi građani, Bošnjaci, Srbi i drugi, morati cijeniti i radi kojih će svi prihvaćati Hrvate kao neizostavan stup boljitka svoje zemlje. To nije fraza: takvi su u povijesti često bili bosanski franjevci, tako danas u Bosni i Hercegovini djeluje »Napredak«. Pitajmo tamošnje Hrvate kako da im najbolje pomognemo. Svakako kao konstitutivnu narodu u susjednoj državi, a ne tako da se potiče da se ise, kaže naš sugovornik.

U vezi s ulaskom u Europsku uniju, što je naravno doživljeno kao pitanje svih pitanja, akademik Ježić naglašava da je više govornika na skupu 28. veljače isticale uz hrvatsku i europsku opredijeljenost. Duhovito suzdržano, kaže, izrazio ju je i Igor Zidić: »Nisam protiv Europe jer

ne mogu biti za Balkan«. Dodaje da predlagatelj Izjave s razlogom u točki 8. traže zaštitu niza slabih strana današnje Hrvatske i nepodlijezanje ucjenama u pregovorima. No, najbitnije je ojačati Hrvatsku koliko možemo, kategoričan je Ježić, koji pregovore ne vidi kao pasivno prihvaćanje uvjeta, nego naporno zagovaranje svojih stavova.

Lavovska borba za Hrvatsku

Kao potpredsjednik međunarodne Paneuropske unije zacijelo vidi šire implikacije hrvatskih pregovaračkih napora, o čemu kaže: »Teško da se pregovori mogu voditi bez žurbe, ma da bi to bilo bolje. Jer povijesna zbivanja nisu pod našim nadzorom. Neki su vremenski okviri zadani ako ne želimo da se moguće teškoće u pregovorima s Turskom odraze na metode pregovora s Hrvatskom. I ako želimo ući u Uniju kada smo na redu, a ne čekati na to da udemo u okviru novostvorena Zapadnog Balkana. Ne prositi, nego tražiti, ispunivši dogovorene uvjete, svojo pravo na Europu. Iako iz medija više saznajemo o onima u Europi koji nam prave prepreke na putu, iz Paneuropske unije dobro znam koliko ima onih, a osobito »Paneuropcjana«, koji se za Hrvatsku u ove dane zalažu pa i lavovski bore u institucijama Europske unije.

Bila bi sramota da predstavnici Hrvatske sada zakažu u toj borbi. Uostalom, premijeru Sanaderu i Vladi treba odati priznanje na dosadašnjim uspjesima. Stoga sada treba upreći sve umne i stručne, političke i društvene snage da u vremenu koje nam je najpovoljnije postignemo što povoljnije uvjete ulaska u Europsku uniju. Sve što možemo u njoj izgubiti, izgubili bismo još lakše kao izolirana zemlja pred njenim granicama. Ali sva prava koja ćemo u njoj steći ne možemo dobiti dok nismo članica. Ako u šahu imate dobar potez, ne možete ga odgađati iza nekoliko sljedećih poteza«, zaključuje akademik Mislav Ježić.

Živana Morić

Filmaši dali svoje viđenje: Sa skupa u dvorani ADU

DARKO MIHALIĆ

FILM – Predstavljen zakon o audiovizualnoj djelatnosti PRVI KORAK PREMA ZAKONU

»Vi znate kako vam se može pomoći, pa možemo krenuti. Ministarstvo kulture će učiniti sve za dobrobit hrvatskog filma i audiovizualne djelatnosti«, rekao je ministar Biškupić

ZAGREB – Prijedlog osnova zakona o audiovizualnoj djelatnosti u utorku je predstavljen na Akademiji dramske umjetnosti u Zagrebu i tim činom, čini se, započinje jedno novo poglavlje u kojem će biti više mjesta, ne samo za hrvatski film, već i za cjelokupnu audiovizualnu proizvodnju. Predstavljanje prijedloga koji su sastavili i potpisali Hrvatska udruga producenata i Društvo hrvatskih filmskih redatelja, održanom pod pokroviteljstvom Ministarstva kulture Republike Hrvatske, bio je prisutan i ministar Božo Biškupić.

Iz toga se može iščitati da Ministarstvo ne samo što cijeni rad i velik trud što su ga uložile filmskih udruge kako bi izradile ovaj prijedlog, već da je bez zadržke spremno pružiti pomoć, odnosno sudjelovati u doradi prijedloga, kako bi nakon 13 godina Hrvatska napokon dobila odgovarajući zakon.

Osobito su bile ohrabrujuće Biškupićeve riječi: »Vi znate kako vam se može pomoći, pa možemo krenuti. Ministarstvo kulture će učiniti sve za dobrobit hrvatskog filma i audiovizualne djelatnosti«. Ministar je to rekao nakon što je tajnik Udruge hrvatskih producenata, Albert Kapović, izložio taj više godina izrađivan prijedlog, koji je obuhvaćao mnogo više od samoga filma.

Kapović je podsjetio na modele nekih članica Europske unije i nekih zemalja koji su na putu prema njoj, ali od

audiovizualne proizvodnje već sada imaju golem prihod. Svaka zemlja ima svoj zakon, no u većini slučajeva je riječ o sličnom modelu koji se razlikuje samo po postotcima koji se ubiru od primjerice televizijskog oglašavanja ili kino i video distribucije.

Neke zemlje, poput Rumunjske, koja je zakon donijela 2002. godine i prošle je godine ostvarila dobit od 250 milijuna eura, jedan posto ubire od pretplate kablovskih televizija koje u svom programu imaju 60 posto vremena ispunjenog filmovima.

S obzirom na to da je francuski model jedan od najsofisticiranijih u Europi, prijedlog se zakona oslonio najvećim dijelom upravo na njega.

Kako smo u više navrata pisali, zakon bi pretpostavljao osnivanje jednoga centra, u ovom slučaju nazvanog »Audiovizualni fond RH« koji bi skrbio o svim segmentima audiovizualne proizvodnje. Novac bi osim iz državne blagajne, koja bi činila i dalje jezgru zaklade, dolazio i od video i kino distribucije i prikazivaštva, ali bi s druge strane, ovisno o svom opredjeljenju prema hrvatskom europskom filmu, imali i stonovitih olakšica. Na taj bi način korist bila obostrana.

Sljedeći izvor bio bi pružanje usluga u sustavu Lease back, odnosno pružanje usluga stranim producentima. Javne i privatne televizije potom bi prijedlogu zakona od TV oglašavanja trebale izdvojiti od 3,5 do 5,5 posto pri-

hoda, a kablovske 1,5 posto.

»Osim državnog budžeta Televizije su najznačajniji izvor financija. Udjel prihoda od televizijskih postaja u Portugalu je 90 posto, u Nizozemskoj 69, u Francuskoj 59, a u Njemačkoj 32. Mi smo se, pak, našli u situaciji da imamo Zakon o medijima koji ne donosi stvarnu obvezu televizija da sudjeluju u stvaranju nacionalnog i kulturnog identiteta iako se koriste nacionalnim resursom«, istaknu je Kapović.

»Svakako ćemo ići na izmjenju zakona o televiziji, što traži i EU. Svijest i savjest televizija nije baš na nekoj razini i nema druge nego uvjeriti ih zakonom da trebaju sudjelovati u stvaranju nacionalnog i kulturnog identiteta«, bio je odlučan Biškupić, dodavši kako je nužna i suradnja ostalih ministarstava, osobito turizma i gospodarstva.

»Ministarstvu turizma treba objasniti da velik broj Nijemaca zbog prizora iz »Winetua« dolazi i na Plitvice. Audiovizualna djelatnost može biti snažni promotor hrvatskom turizmu«, rekao je Biškupić.

Zakon je Hrvatskoj nužan, a predstavljanje i izrada ovoga prijedloga prvi je korak prema oporavku hrvatskoga filma i cjelokupne audiovizualne proizvodnje, jer prošle je godine Češka zaradila 300 milijuna eura, Rumunjska 250 milijuna, a Hrvatska milijun eura.

Božidar Trkulja

FRANKO MARKOVIĆ

Mislav Ježić: Premijeru Sanaderu i Vladi treba odati priznanje na dosadašnjim uspjesima

PLES – Nova predstava Plesnoga centra TALA

ODJEĆA UTJEČE NA IDENTITET

Predstava »Muškarci u sukunjama, a žene – isto!?« premijerno izvedena na pozornici kazališta »Gavella« u Zagrebu

Mladen Mordej Vučković

Odnos ljudskog identiteta i odjeće te određenost i uvjetovanost splova i svakoga pojedinačnog bića prepoznatljivim vanjskim obilježjima – teme su i problemi što ih je naznačila nova predstava »Muškarci u sukunjama, a žene – isto!?« Plesnoga centra TALA, premijerno izvedena na pozornici kazališta »Gavella« u Zagrebu.

Koliko odjeća, u ovom slučaju suknja, utječe na uvriježene karakteristike muškaraca i žena i utječe li uopće?

Predstava koja se sastoji od rekvizita, videa, instalacije, žive i snimljene glazbe (originalna glazba

minimalističkog određenja Alena Kraljića), plesnih sekvenci i govora sugerira da utječe. Kada su trojica muškaraca-plešača počela odijevati suknje, počela se mijenjati struktura njihove muškosti. Neki su automatski, možda nesvjesno, postali ženstveniji, dok druge taj odjevni predmet nije mogao promijeniti. Plesači-ce-žene bile su više od muškaraca izložene dilemi za čime posegnuti, suknjom ili hlačama. Međutim, njihov odabir, makav kao bio, nije ih promijenio.

Autori predstave, a to su uz koreografkinju Tamaru Curić i Larisu Lipovac, svi plesači-izvođači, podijelili

su je na bijelo, što označava početak, čistoću, jednakost tijela u istim suknjama odnosno rođenje, i crno, što označava natjecanje, igru, učenje, snagu, tj. život.

U jedinstvenom prostoru svi žive individualno, ne ometajući druge. Prihvaćanjem samoga sebe žive u harmoniji.

U trećem dijelu svatko je našao boju koja mu odgovara, ostvario svoj cilj i način života.

Ovaj projekt Plesnoga centra TALA ostvaren je u suradnji s mladim i afirmiranim plesačima-autorima. Zanimljivost je projekta u činjenici što je to jedna od rijetkih hrvatskih plesnih produkcija

koja je uspjele okupiti domaće plesače koji borave i rade u raznim dijelovima Hrvatske ili u inozemstvu. Uz Tamaru Curić i Larisu Lipovac nastupili su Branislav Banković iz zagrebačkog Studija za suvremeni ples, Ivan Blagajčević i Aleksandra Misić iz Pule i Žak Valenta iz Rijeke. Iskazali su nesebičnu plesnu energiju u međusobnoj komunikaciji i, uvjetno rečeno, malim, individualnim solima.

Scenografiju je osmislila Marta Crnobrnja, a kostime Zdravka Ivandija. Predstava je ostvarena uz potporu Gradskoga ureda za kulturu Grada Zagreba i Ministarstva kulture Republike Hrvatske.

Plesna energija: Prizor iz nove predstave centra TALA

FRANKO MARKOVIĆ